

DOEN!

VLUCHTELINGEN AAN HET WERK

**K!X met een
Delftse saus**

Gemeenten zelf aan de slag

**'Geloof in jezelf,
heb zelfvertrouwen
en denk positief'**

Van vluchteling tot trainer

**Op weg naar een plek
op de arbeidsmarkt**

Gasthoofdredacteur
Mariëtte Hamer (SER)

Alaa uit Syrië start met de opleiding tot boekhouder
**'Dankzij K!X Works kan ik
mijn droom waarmaken'**

Migratie in beweging

Europese Unie
het fonds voor asiel, migratie en
integratie

Editie 3 - najaar 2018

Bemoedigend dat er succesvolle initiatieven ontstaan!

In dit magazine *Doen!* leest u inspirerende verhalen over de integratie van migranten en de rol van de samenleving daarbij. Het is een onderwerp dat de SER zeer nauw aan het hart ligt en waar wij ons intensief mee bezig houden.

Met de komst van grote aantallen vluchtelingen naar Nederland heeft de SER enkele jaren geleden het besluit genomen om een actieve bijdrage te willen leveren aan het verbeteren van de maatschappelijke positie van deze migranten. Zo hebben we de website *werkwijzervluchtelingen.nl* gelanceerd. Daarop bieden we allerlei publieke en particuliere initiatieven een platform, die vluchtelingen met een verblijfsvergunning naar werk helpen. Daarnaast publiceerden we onlangs het rapport *Vluchtelingen en werk: een nieuwe tussenbalans* (zie pag. 37). De aanleiding voor het rapport is dat de SER nog steeds grote zorgen heeft over de aanpak waarmee statushouders naar werk worden geholpen. De aanpak is wel verbeterd, maar vluchtelingen met een verblijfsvergunning hebben helaas nog steeds veel moeite om betaald werk te vinden.

De lokale verschillen zijn groot en de continuïteit van de initiatieven onzeker, vaak vanwege tijdelijke of onvoldoende financiering. Een betere afstemming tussen gemeenten onderling en met andere partijen in de regio zou een grote verbetering zijn. Wel zal het Rijk hiervoor de juiste voorwaarden moeten scheppen. Voldoende en structurele financiële middelen zijn onontbeerlijk.

Bemoedigend is dat een aantal zeer succesvolle initiatieven is ontstaan die op een makkelijke manier verder verspreid kunnen worden. *K!X Works*, initiatiefnemer van dit magazine, is daar een goed voorbeeld van. Dankzij een bewezen effectieve methode begeleidt *K!X* jonge vluchtelingen op weg naar een duurzame plek op de arbeidsmarkt. De methodiek gaat uit van kleinschaligheid, maar tegelijkertijd kan *K!X* eenvoudig door andere gemeenten worden overgenomen.

En daarin zit 'm de kracht: door samen ervaringen te delen en kennis uit te wisselen kunnen we grote stappen zetten om vluchtelingen naar werk te helpen.

Mariëtte Hamer is voorzitter van de Sociaal-Economische Raad (SER) en is gashoofdredacteur van deze derde editie van Doen! (een initiatief van Movisie).

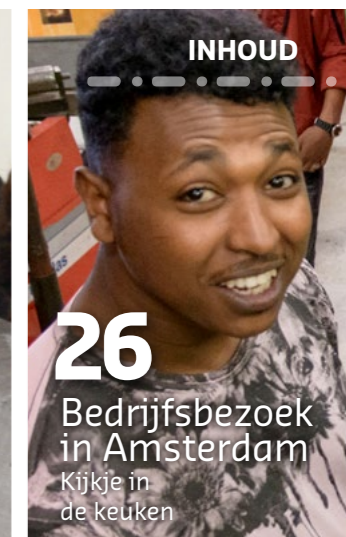
4
KFC Lelystad
Geeft Eritreeërs eerste baan

10
Je droom waarmaken
Vluchtelingen aan het woord

15
Drie jaar K!X Works
Een terugblik

26
Bedrijfsbezoek in Amsterdam
Kijkje in de keuken

Editorial

2

'Begin gewoon met iemand'

Interview Johan Tjink

4

Vraag & antwoord

Anneke Boven
(Drechtsteden)

8

Zoektocht naar opleiding en werk

Vier jonge nieuwkomers vertellen

10

Drie jaar K!X Works

Projectleider Jamal Chrifi blikt terug

15

Geloof in jezelf

Column Nawal Barakat

18

Infographic

Impact K!X Works

20

Voorlopers

Gemeenten delen hun ervaringen

22

Een kijkje in de keuken

Amsterdamwerkt!

26

Train-de-trainer

Van ijsbreker tot droombaan

29

Wat werkt voor statushouders?

Verhoging van arbeidsparticipatie

32

K!X-toppers

They did it!

34

SER-onderzoek

Statushouders sneller op de arbeidsmarkt

37

Varia

Groter en kleiner nieuws

38

Colofon

39

Spring maar achterop bij mij

'In het begin vond ik het wel moeilijk'

40

KFC LELYSTAD-EIGENAAR JOHAN TIJINK:

‘Begin gewoon met iemand’

Het product, het merk en dan de mensen. Sinds zijn eerste baan in 1986 als managementtrainee bij een fastfoodrestaurant, was dat Johan Tijinks visie op bedrijfsvoering. Totdat zijn vader overleed en hij het roer omgooid. Nu is hij eigenaar van een KFC-restaurant aan de A6 bij Lelystad en heeft hij elf vluchtelingen in dienst.

In de hoek van het restaurant prijken de ingelijste bekroningen aan de muur. ‘Partner van Werkbedrijf Lelystad’ staat er op een, ‘Winnaar Flevopenning 2017’ op een ander. Vorig jaar won Johan Tijink (53) deze Flevolandse Participatiepenning als meest inclusieve ondernemer van de provincie Flevoland. Tijink haalt zijn schouders op. ‘Ja, ik ben natuurlijk hartstikke blij met die prijs’, zegt hij op een doordeweekse ochtend in zijn restaurant, kort voor openingstijd. ‘Maar wist je dat een van mijn statushouders vorige week

ook een prijs heeft gewonnen? Hij is uitgeroepen tot “Beste Talent Lelystad 2017”. Dat vind ik nog veel leuker!’

Ik zie het juist als een kans, wij ondernemers hebben die mensen nodig

De 20-jarige Efrek Tekle uit Eritrea ontving de prijs van het Lelystad Akkoord, een initiatief van

gemeente Lelystad en lokale onderwijs-instellingen, het bedrijfsleven en maatschappelijke instellingen. Efrek kreeg zijn eerste baan in Nederland bij de KFC. Tijink: ‘Ik ben apetrots. Die jongen was 14 toen hij uit Eritrea vluchtte, hij komt uit de middle of niks. Bijna twee jaar geleden kreeg ik een telefoontje dat hij en nog een statushouder werk zochten. Ik had al twee nieuwkomers in dienst, dus ik zei “kom maar”. Binnen twintig minuten hadden ze een baan.’

Dat was snel geregeld.

‘Het is ook niet zo ingewikkeld. Andere ondernemers vinden het vaak een hoop gedoe om nieuwkomers in dienst te nemen. Ik zie het juist als een kans, wij ondernemers hebben die mensen nodig. Er is een krapte op de arbeidsmarkt, de vergrijzing in Nederland is een feit en de economie is weer op toeren. Je moet mensen ook de kans geven en ze klaarmaken voor de volgende stap in hun carrière.’

Johan Tijink
Eigenaar
KFC Lelystad

Hoe helpt u nieuwkomers daarbij?

'Ik geef ze het eerste duwtje. De statushouders die bij mij werken, komen bijna allemaal uit Eritrea. Ze zijn jong en hebben vaak weinig onderwijs gehad. Hier bieden wij ze allereerst een structuur. We leggen ze bijvoorbeeld uit dat wanneer je om twaalf uur moet werken, je hier om vijf voor twaalf moet staan. En niet om twaalf uur weg moet fietsen van huis. Structuur, eerlijkheid, respect, ontwikkeling, regels en procedures, geen enkele uitzondering. Dat geven we hun mee. Je ziet dat het zelfvertrouwen daardoor groeit. Deze jongens [tien van de elf statushouders is man, red.] zitten allemaal in de leeftijd dat ze nog makkelijk te vormen zijn. Dat maakt het wel makkelijker, denk ik.'

U hebt op dit moment elf vluchtelingen met een verblijfsstatus en twee mensen met een beperking in dienst. Waarom?

'Ik heb een verantwoordelijkheid als mens en als ondernemer. Ik kan het toch niet laten gebeuren dat sommige mensen geen kans krijgen en aan de onderkant van de arbeidsmarkt blijven schommelen? Mensen zijn goud waard. Een pionier in de fastfood

zei ooit tegen mij:

"Iedereen kan een hamburger maken zolang je de juiste producten, apparatuur en ingrediënten hebt. Maar degenen die het echt succesvol

maken, zijn jouw mensen. De kassière aan de kassa zorgt ervoor dat iemand terugkomt of nooit meer terugkomt". Destijds dacht ik dat die man gek was geworden. Nu weet ik dat hij gelijk heeft.'

Werkgevers die openstaan voor vluchtelingen, hebben in de praktijk vaak on-

dersteuning nodig van bijvoorbeeld de gemeente. Hoe verliep dat proces bij u?

'Het begin was het lastigst. Tijdens een bijeenkomst van de Rotary Club Lelystad hoorde ik van een medewerker van VluchtelingenWerk dat ze hulp zochten voor de vluchtelingen die destijds hier in de sporthal bivakkeerden. Ik gaf mijn kaartje en zei dat ze me konden bellen, ik had misschien wel werk voor hen. Vanaf dat eerste contact tot het moment dat de eerste vluchteling bij mij aan het werk was, daar zat vijf maanden tussen! Dat kun je je toch niet voorstellen? Die gasten vliegen tegen de muur op van verveling en ik zat in een proces waarbij alle instanties er wat van moesten vinden. Maar toen de eerste statushouder aan het werk was, ging het gemakkelijk. Nu komen ze via via. Mijn tip is daarom: begin gewoon met iemand.'

Wat vonden uw andere werknemers ervan dat u vluchtelingen in dienst nam?

'Mijn managers van het restaurant waren er in het begin helemaal niet blij mee. We hadden hele discussies. Ze waren erg beïnvloed door de media, al die verhalen over mogelijke terroristen. Ik zei: "Jongens we zitten hier langs de A6, midden in de polder. Heb je enig idee aan hoeveel soorten gasten je hier dagelijks kip verkoopt? Daar zitten ook dubieuze mensen tussen." Inmiddels weten ze niet anders en vinden ze het hartverwarmend. Ze zijn allemaal blij dat ze nieuwkomers helpen om in Nederland een leven op te bouwen.'

Geeft u extra begeleiding aan vluchtelingen?

'Ik geef ze wat extra aandacht, dat is wat ze vooral nodig hebben. Verder behandel ik ze gewoon als Lelystedelingen. Ze zijn jong, gezond en kunnen gewoon werken. Ik maak geen uitzonderingen, we blijven het gewoon proberen.'

Johan Tijink: 'Ik kan het toch niet laten gebeuren dat sommige mensen geen kans krijgen en aan de onderkant van de arbeidsmarkt blijven schommelen?'

Ik dacht vroeger dat ik schoolmeester wilde worden. Nu hoop ik mensen op een andere manier wat mee te geven

Uit de woorden van Tijink komt naar voren dat er voor elke medewerker veel aandacht is. Voor sommigen betaalt hij zelfs hun studieboeken, voor een enkeling koopt hij een laptop. Voor veel van zijn medewerkers – ook de statushouders – is het werk bij het KFC-restaurant een bijbaan. Doordeweeks studeren ze of lopen ze stage bij een ander bedrijf. 'Mensen zijn gewoon mijn passie', legt hij uit. 'Van kinds af aan. Ik dacht vroeger dat ik schoolmeester wilde worden. Nu hoop ik mensen op een andere manier wat mee te geven. Het betaalt zichzelf uit.'

Hoe?

'Direct en indirect. Wij hebben een enorm laag verloop en vrijwel geen ziekteverzuim.

En natuurlijk haal ik er als mens veel voldoening uit. Efram, de jongen die de prijs had gewonnen, volgt nu een mbo-praktijkopleiding. Hij werkte bij een ander bedrijf als stagiair en heeft daar nu een vaste baan gekregen, inclusief een BBL-opleiding. Op zaterdagen werkt hij nog steeds bij mij. Na de prijsuitreiking van 'Beste Talent Lelystad 2017' zat Efram bij mij in de auto. Hij wilde zijn prijs aan mij geven, als bedankje. Ik zei: "Nee, zet deze thuis neer en kijk er regelmatig naar. Als je wat ouder bent, zeg je tegen je kinderen: ik werkte vroeger bij KFC, daar begon ik ooit".'

ANNEKE BOVEN (DRECHTSTEDEN):

'K!X Works biedt veel ruimte voor persoonlijke groei'

1 Wat maakt K!X Works voor u een waardevol instrument?

'K!X Works vind ik een waardevol instrument vanwege het goed doordachte programma, met afwisselend theorie en uitvoeren van opdrachten. Het programma laat de deel-

nemers stap voor stap groeien en laat veel ruimte voor individuele keuzes van deelnemers. De één bereidt zich voor op werk en de ander onderzoekt hoe een opleidingsplaats te bemachtigen.

Doordat het programma

zich over en periode van maanden uitstrekt, is er gelegenheid voor ontwikkeling.'

Bij de afsluitende netwerkbijeenkomst kregen we prachtige pitches te horen!

2 Waarin verschilt het van andere aanpakken?

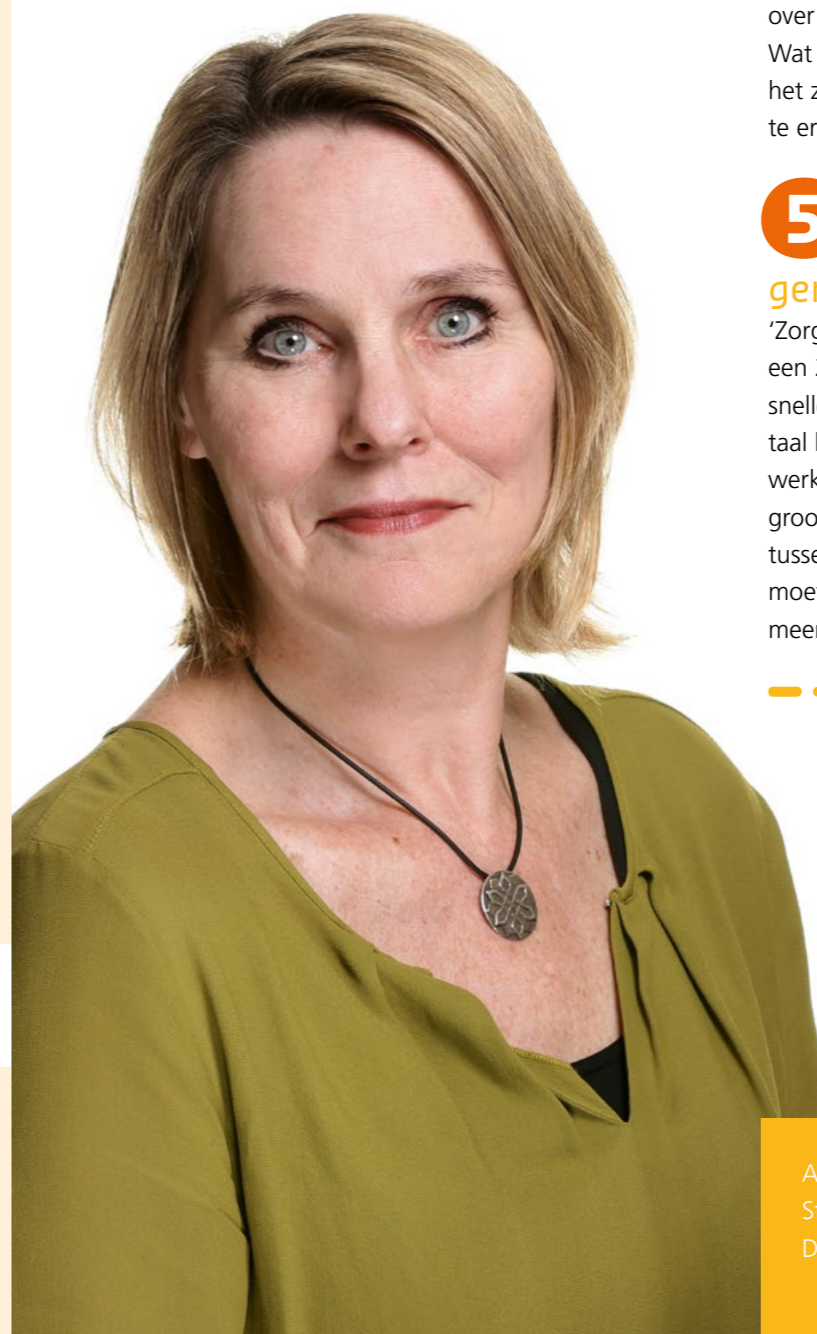
'De meeste andere trainingen die we in de Drechtsteden aanbieden zijn kort en intensief en gericht op één vakgebied of activiteit. K!X Works is zowel langer als breder en dat geeft meer gelegenheid voor persoonlijke groei. Ook is iets nieuws dat we Nawal, één van onze regisseurs, konden laten

meedraaien als co-trainer. Zo kon ze van de Movisie-trainer leren hoe het programma is opgebouwd en hoe ze de onderdelen kon uitvoeren. Nawal zet haar opgedane ervaring nu in bij een eigen groep. Ze heeft het programma op een aantal punten aangepast. Wij werken nu bijvoorbeeld met wekelijkse bijeenkomsten.'

3 Kunt u iets specifiek zeggen over de doelgroep en hoe dit uitwerkt voor het resultaat?

'We hebben de groep gevormd door de regisseurs te vragen zich te verdiepen in het programma en in hun caseload te zoeken naar mensen die dit zouden kunnen gebruiken. De samenstelling is dus niet bewust gekozen, maar pakte wel goed uit. Het was een mix van Syrische, Egyptische en Eritrese mannen en vrouwen in de leeftijd van 18 tot 35 jaar. Er was verschil in allerlei opzichten: taalniveau, opleidingsachtergrond en ervaring. Dit heeft veel gevraagd van de trainers, maar het had een grote meerwaarde voor het leerproces. De deelnemers leren ook veel van elkaar. We hebben een mooi resultaat geboekt met deze groep: 4 mensen gaan studeren in september, 3 mensen zijn

nu op een taalwerkstage, 1 deelnemer wordt begeleid in zijn ondernemersplannen en 7 mensen zijn betaald aan het werk (waarvan 5 parttime naast de inburgering). Een mooi resultaat waar de langdurige en goede begeleiding debet aan is!'

4 Hoe hebt u het project ervaren?

'De deelnemers waren enorm gemotiveerd. Dit komt ook door het enthousiasme van de trainers en hun inzet om iedere deelnemer steeds weer mee te nemen! Steeds weer extra uitleg geven of betere voorbeelden verzinnen en een vertaling zoeken, dat vraagt veel. Het plezier van de trainers sloeg over op de deelnemers.

Wat mij raakte was de enorme groei in het zelfvertrouwen... Dat is geweldig om te ervaren.'

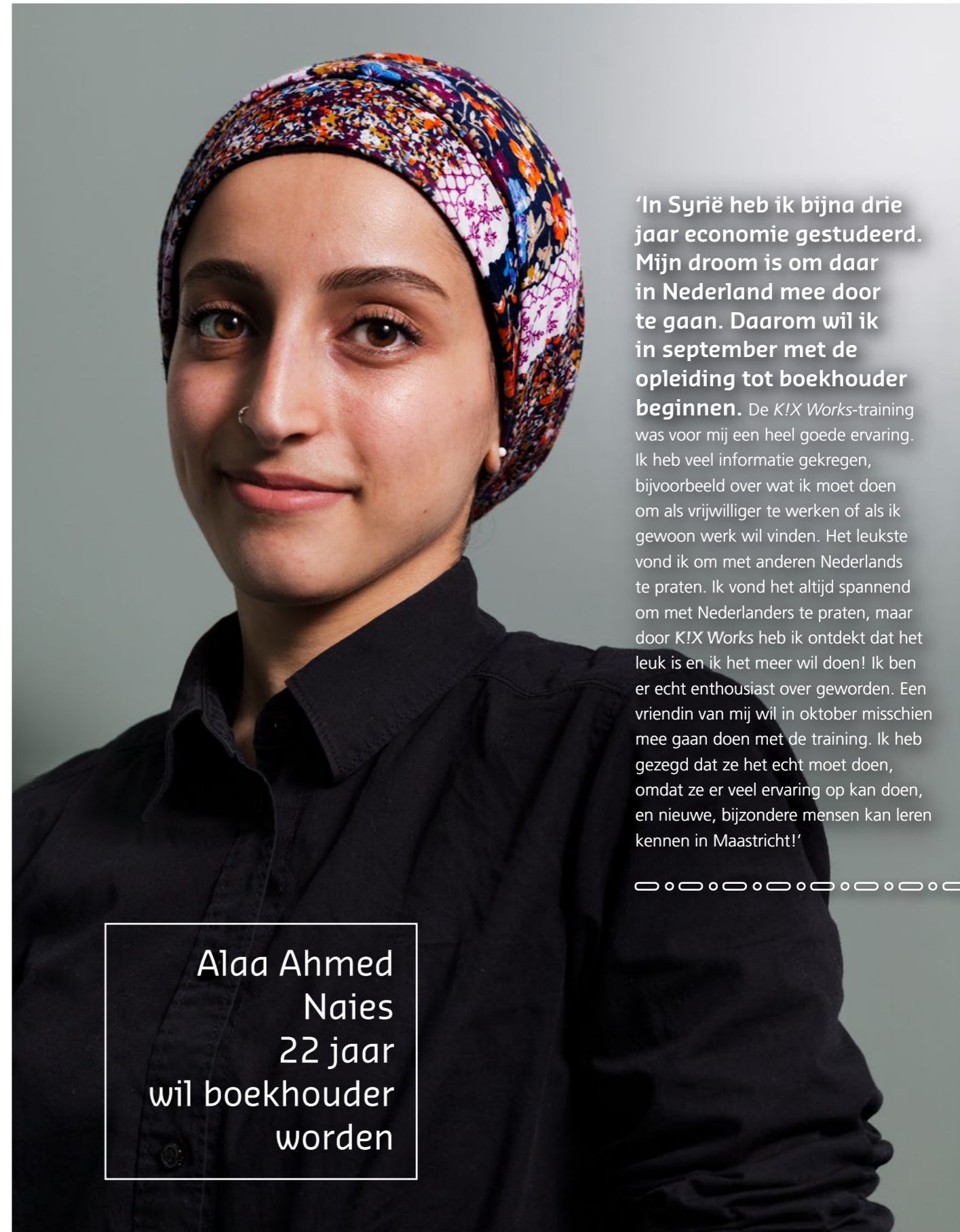
5 Hebt u tips voor gemeenten?

'Zorg voor een goede tolk of nog beter een 2-talige trainer. Het kwartje valt zoveel sneller als de mensen stukjes uitleg in eigen taal krijgen. Daarnaast is de inbedding in de werkwijze van afdeling Werk en Inkomen van groot belang. De aanmelding, de contacten tussendoor en de opvolging na de training moeten een goede plek hebben, zodat de meerwaarde van de training benut wordt.'

Anneke Boven is Projectleider Impuls Statushouders en regio-coördinator Divosa voor de Drechtsteden

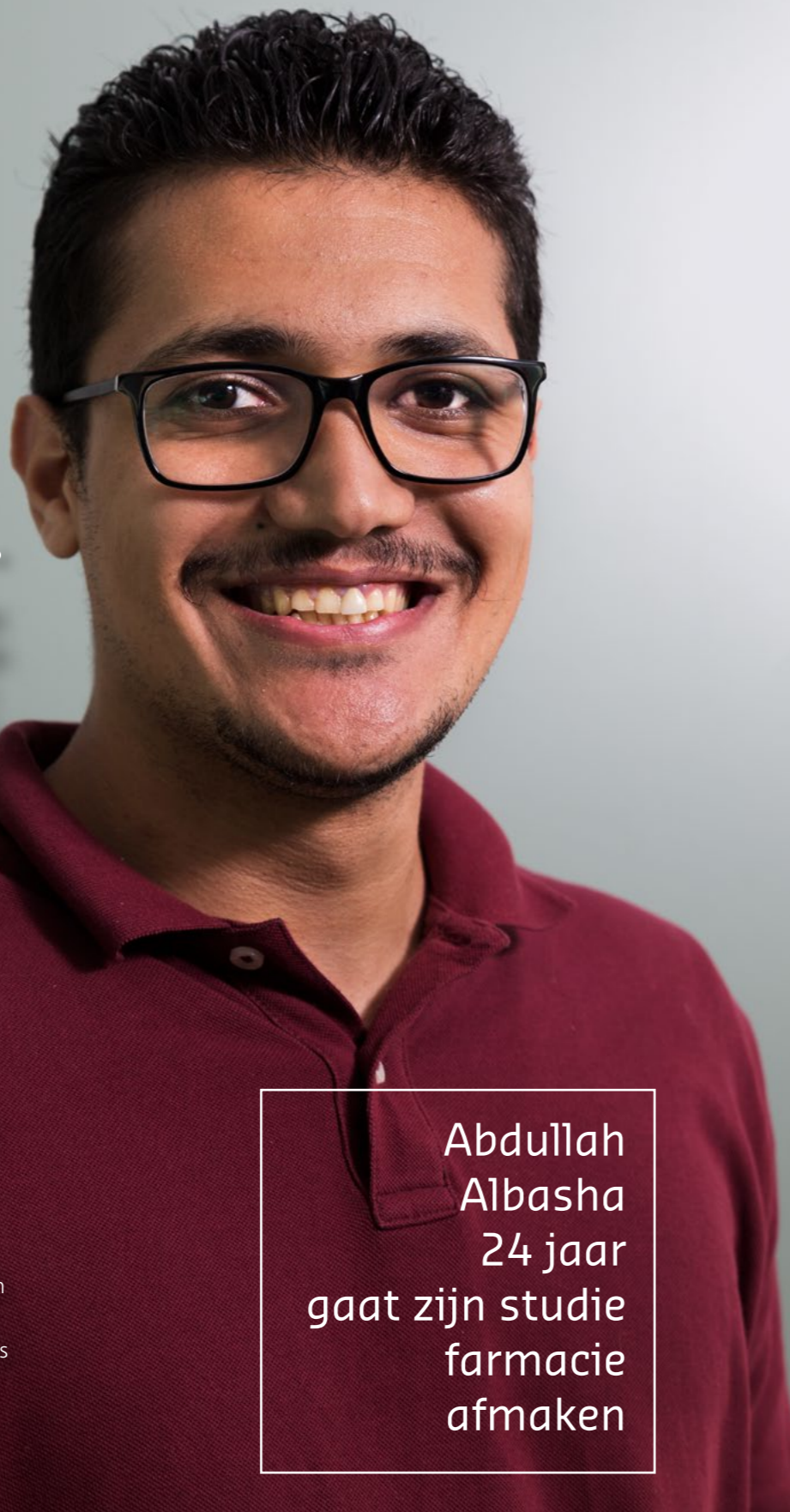
'Ik heb **GELEERD** welke stappen ik moet volgen om **MIJN DROOM** waar te maken'

Je droom waarmaken en je talenten en vaardigheden inzetten in een land waar je net nieuw bent, is niet zo makkelijk. Vier deelnemers vertellen hoe de *K!X Works*-training hen heeft geholpen om de stappen te zetten die hun droomtoekomst wat dichterbij brengt. 'Je wordt gestimuleerd om na te denken over wat je met je toekomst gaat doen!'

Alaa Ahmed
Naies
22 jaar
wil boekhouder
worden

'In Syrië heb ik bijna drie jaar economie gestudeerd. Mijn droom is om daar in Nederland mee door te gaan. Daarom wil ik in september met de opleiding tot boekhouder beginnen. De *K!X Works*-training was voor mij een heel goede ervaring. Ik heb veel informatie gekregen, bijvoorbeeld over wat ik moet doen om als vrijwilliger te werken of als ik gewoon werk wil vinden. Het leukste vond ik om met anderen Nederlands te praten. Ik vond het altijd spannend om met Nederlanders te praten, maar door *K!X Works* heb ik ontdekt dat het leuk is en ik het meer wil doen! Ik ben er echt enthousiast over geworden. Een vriendin van mij wil in oktober misschien mee gaan doen met de training. Ik heb gezegd dat ze het echt moet doen, omdat ze er veel ervaring op kan doen, en nieuwe, bijzondere mensen kan leren kennen in Maastricht!'

'Het gaf mij zelfvertrouwen dat ik weer aan de slag kon met mijn toekomst. Nu ga ik eerst Nederlands niveau B2 afmaken, daarna een schakeljaar doen en dan door naar de universiteit.

Ik heb in Syrië drie jaar farmacie gestudeerd, maar ik kon het daar niet afmaken. Bij de *K!X Works*-training ben ik te weten gekomen welke universiteiten in Nederland farmacie onderwijzen. Het voelt goed dat ik alles zelf kan regelen, door korte- en langetermijndoelen te stellen. Ik vond het bijzonder om tijdens de training aan de slag te gaan met mijn vaardigheden en talenten. In Syrië heb ik al veel ervaring opgedaan, bijvoorbeeld als apothekersassistent en beheerder van apotheken. Door *K!X Works* ben ik gaan nadenken hoe ik deze vaardigheden in Nederland kan inzetten. Ik hoop dat alles gaat lukken in de toekomst, dan zal ik echt heel blij zijn!

**Abdullah
Albasha
24 jaar
gaat zijn studie
farmacie
afmaken**

'Al sinds ik kind ben, droom ik ervan een witte jas aan te hebben. Nu wil ik de opleiding tot apothekersassistent gaan doen. Door de *K!X Works*-training heb ik geleerd welke stappen ik moet volgen om mijn droom te laten uitkomen. Het leukste van de *K!X Works*-training vond ik dat we één groep zijn. Ieder mens hier heeft andere dromen en andere ideeën. En van iedereen kan je wat leren! Elke keer kregen we veel informatie over het studeren en werken in Nederland, dat was heel erg leuk en nuttig. Ik vind deze training heel belangrijk voor nieuwkomers en voor iedereen die hier in Nederland wil studeren of werken, maar nog niet weet wat hij daarvoor moet doen. Mijn toekomstdroom is nu om een eigen apotheek te hebben. Als andere mensen aan hun toekomst willen werken, dan kunnen ze het beste naar deze training gaan!'

**Hiba Mhahi
20 jaar
wil de opleiding
tot apothekers-
assistent doen**

‘Door het bedrijfsbezoek van *K!X Works* heb ik zelf gezien wat ik moet doen voor mijn toekomst. Vroeger wist ik niet goed wat er bedoeld werd met netwerken, maar nu wel!

Bij de training kregen we veel voorlichting, en bijvoorbeeld les van een gastdocent. Ik leerde hoe belangrijk communicatie en netwerken is. Ook heb ik ontdekt dat ik kan studeren en werken tegelijk, dat is echt super! Want ik wil dat mijn uitkering stopt. Ik wil niet dat iemand mij betaalt, terwijl ik niks doe. Andere nieuwkomers zouden deze training ook moeten doen, want je kan er heel veel leren. Je taal wordt er veel beter van, en je gaat bij bedrijven op bezoek. Mijn droom voor de toekomst is om een goede studie te doen en werk te vinden.’

Omar Al Jawad
26 jaar
wil ICT-diagnosetechniek
of fotografie gaan
studeren

PROJECTLEIDER JAMAL CHRIFI BLIKT TERUG OP DRIE JAAR *K!X WORKS*:

‘Stap voor stap de weg in de samenleving vinden’

In de drie jaar dat het programma *K!X Works* loopt, hebben ruim vijfhonderd jonge statushouders deelgenomen in vijftien gemeenten. *K!X Works* blijkt een zeer effectieve aanpak om jonge statushouders tussen de 18 en 35 jaar te helpen bij de aansluiting naar vervolgonderwijs en arbeidsmarkt.

Jamal Chrifi: ‘Stel je maar eens voor, je komt terecht in een land waar je de taal niet spreekt, met een organisatiestructuur die je totaal niet begrijpt. Je hebt geen opleiding of diploma’s. Geen idee hoe de arbeidsmarkt of het onderwijs in elkaar steekt. Dan is de weg die je moet afleggen om hier je plek te kunnen innemen, lang en lastig. Dat geldt voor Syriërs, en al helemaal voor Eritreeërs. Hier moeten zij solliciteren op een baan en zichzelf kunnen presenteren. In hun herkomstlanden gaat het vinden van een baan vaak via het informele netwerk, of moet je je inkopen om een baan te bemachtigen. Dit illustreert hoe groot de afstand vaak is tussen de statushouders en de Nederlandse samenleving. Met *K!X Works* kunnen we hen stap voor stap begeleiden en toerusten, en de kloof naar arbeid of onderwijs op een heel praktische manier proberen te dichten. De deelnemers leren diverse vaardigheden door middel van trainingen, gastlessen, bedrijfsbezoeken en netwerkmeetings in hun regio.’

‘Voor het ontwikkelen van de methodiek hebben we gesprekken gevoerd met gemeenten, en met organisaties als COA, VluchtelingenWerk, ISK Scholen, ROC en NIDOS. Ook hebben we het Verwey-Jonker Instituut onderzoek laten doen naar de arbeidsmarktsituatie van jonge statushouders. Daaruit bleek ook dat we veel talent onbenut laten en dat bijvoorbeeld het taalniveau erg belangrijk is om rekening mee te houden. Maar ook het hebben van een netwerk is van belang voor een goede participatie. Gemeenten moeten verder kijken dan alleen huisvesting, en moeten vluchtelingen ondersteunen met integraal maatwerk.’

DE KICK OFF

‘De groep is voor het eerst bij elkaar tijdens een speciale ontvangst, bijvoorbeeld in het gemeentehuis. De gemeente laat hiermee zien dat ze het belangrijk vindt dat deze jonge mensen een stap in hun leven kunnen zetten, mee willen doen, en dit ondersteunt. Een leidinggevende (teamleider), een wethouder of burgemeester zorgt nog eens voor extra gewicht aan het geheel. We maken

altijd een groepsfoto om de groepsdynamiek te versterken. In de kick off doen we een intake en voeren we ook een nulmeting uit om te zien waar iemand staat.'

DE TRAINING 'COMMUNICEREN EN PRESENTEREN'

'Aandacht voor communiceren en presenteren is belangrijk omdat communicatie een van de voorwaarden is voor deelname aan de maatschappij. De trainingen zijn heel doelgericht samengesteld op basis van behoeften. Ken je talenten, wie ben ik, wat kan ik? Dit is belangrijk om jezelf te leren kennen (uit de slachtofferrol, doelen stellen en stappen zetten), maar ook om jezelf te kunnen presenteren. Er is zeker ook aandacht voor interculturele communicatie tussen de

deelnemers en de Nederlandse samenleving. In Nederland geldt bijvoorbeeld: tijd is tijd, afspraak is afspraak. Je moet weten

Leren om jezelf aan werkgevers te laten zien

hoe je je kleedt tijdens een sollicitatiegesprek, en welke houding je aanneemt. Dat leren we deze jonge mensen dus aan.'

DE ELEVATORPITCH

'Een elevatorpitch is heel spannend, deelnemers doen het voor het eerst. Hoe vertel je iets over jezelf en je plannen voor de toekomst? Het is natuurlijk eng, bovendien is niet iedereen gewend om als individu centraal te staan. De meeste deelnemers stellen zich nog te bescheiden op. Maar het is ook altijd een leuk onderdeel, en is onmisbaar voor de training. Het maakt veel los.'

ARBEIDSMARKTORIËNTATIE

'Als je uit een heel andere cultuur komt, is het belangrijk om te weten hoe de Nederlandse arbeidsmarkt werkt. In Nederland moet je solliciteren, een gesprek voeren, jezelf pitchen. Een Syrische vluchteling

vertelde dat hij zich had moeten inkopen voor een baan, en vaak loopt het krijgen van een baan via bevriende relaties. Een Eritrese jongere wil graag automonteur worden, maar de eisen in Nederland zijn anders omdat veel werk door elektronica is vervangen (bijvoorbeeld het 'uitlezen' van een auto). Het is voor hen dus een compleet nieuwe situatie, die ze totaal niet kennen.'

GASTLESSSEN

'We organiseren gastlessen met rolmodellen die zelf ook vluchteling zijn geweest. Zij hebben een verhaal, een eigen geschiedenis en dat is belangrijk om de deelnemers te inspireren en te motiveren om zelf regie te gaan nemen over hun leven.'

BEDRIJFSBEZOEKEN EN WERKGEVERSMEETINGS

'Tijdens bedrijfsbezoeken en werkgeversmeetings moeten deelnemers zich met een elevatorpitch presenteren. Dat is mooi, want het is laagdrempelig en er vindt een ontmoeting plaats. Er ontstaat iets. Bedenk dat statushouders vaak geen enkel netwerk hebben, dus hier begint het. De elevatorpitch is natuurlijk heel spannend, maar ook effectief. Er zijn al best veel mensen op deze wijze aan een stage of baan gekomen. Bekend maakt immers beminde!'

DE SLOTBIJeenKOMST

'De slotbijeenkomst is het mooiste onderdeel, daar maken we echt een feestje van. Deelnemers nemen hier hun *K!X Works*-certificaat in ontvangst. Het is voor hen zo belangrijk, vaak is dit het eerste "diploma" dat ze in Nederland hebben behaald. Het is enorm motiverend als ze dit uit handen van de wethouder of burgemeester mogen ontvangen. Bij deze laatste bijeenkomst doen we ook een eindmeting met de deelnemers en de betrokken partijen, waaronder de trainers.'

Hebben jullie de methodiek nog aangepast in de afgelopen drie jaar?

'Ja, we zijn in het tweede jaar van koers veranderd. We besloten om het project niet meer aan te bieden aan het onderwijs, maar ons te richten op gemeenten. Dat biedt een duidelijker focus, waardoor we gelijk kunnen inzetten op de verbinding met de arbeidsmarkt. Ook de leeftijdsgroep is verhoogd van 13-23 naar 18-35 jaar. Ik blijf zelf wel overtuigd van het nut van gemixte groepen. Dat werkt goed, je kunt veel aan elkaar hebben, maar het is uiteindelijk de keuze van de gemeente. En als je een groep hebt waarvan de deelnemers gemotiveerd zijn en al redelijk de Nederlandse taal spreken, heb je duidelijk een voordeel, zo blijkt uit onze nul- en eindmetingen. Uit het onderzoek *Mind the gap*: barrières en mogelijkheden voor de arbeidsparticipatie van vluchtelingenvrouwen, van Kennisplatform Integratie & Samenleving, blijkt dat de deelname van vrouwen aan dit soort programma's erg laag is. Wij vragen

hier aandacht voor bij gemeenten, zodat de deelname van vrouwen groter wordt.'

Hoe kijk je erop terug?

'Ik ben enorm trots op wat we in de afgelopen drie jaar bereikt hebben met *K!X Works*, omdat we hiermee echt voor een duurzame aanpak zijn gegaan. Juist het goed voorbereiden van deze jonge mensen op de Nederlandse samenleving en hen toerusten, is ontzettend belangrijk omdat ze vaak weinig basis hebben meegekregen. Ons trainingsprogramma helpt hen stap voor stap hun weg te vinden. Je ziet dat terug in de resultaten. En wat ook echt helpt is een gedreven projectleider bij de gemeente, goede verbinding tussen de gemeente, onderwijs en werkgevers, en vooral: draagvlak en ambitie bij de gemeente.'

'We hebben dit project kunnen doen dankzij de financiering vanuit het Asiel Migratie en Integratiefonds (AMIF). Ik ben dat fonds dan

ook zeer dankbaar, want het heeft vele jonge statushouders een solide basis voor hun toekomst gegeven. We willen graag doorgaan en dit project nog verder uitrollen naar meer gemeenten. Met financiële ondersteuning van het VSBfonds gaan we twee jaar verder met *K!X Works* om meer nieuwkomers te ondersteunen en de methodiek verder te verspreiden onder gemeenten.'

BORGING EN MAATWERK

Het *K!X Works*-programma wordt begeleid door een ervaren trainer, die gedurende het

project een trainer vanuit de gemeente of een andere lokale partij opleidt. Hiermee is gelijk ook de borging geregeld, want gemeenten kunnen het programma vervolgens zelfstandig verder uitvoeren, met vaak ook eigen accenten of invulling. Dat gebeurt nu ook in Maastricht, Zeist, Dordrecht en Delft. In Delft is zelfs een *K!X Works 2.0*-programma opgezet, waarbij de trainingen wekelijks worden gegeven met ook nog nevenactiviteiten, zoals een bezoek aan het gemeentehuis, voorlichting over omgaan met geld, informatie over belastingaangiftes,

enzovoort. Dat vind ik dus fantastisch, want de kracht van *K!X Works* is het maatwerk.' Wat Jamal Chrifi ook heel belangrijk vindt, is dat wat er de afgelopen drie jaar geleerd en ontwikkeld is, weer teruggegeven wordt aan de samenleving. Zo zijn het handboek *Hoe werkt K!X Works?* en de Trainershandleiding *K!X Works* beschikbaar gesteld op de website www.kixworks.nl. Iedereen mag met *K!X Works* aan de slag en waar nodig kan Movisie ondersteunen bij de uitvoering, de landelijke afstemming en de uitwisseling tussen gemeenten.

Ook meedoen?

Movisie gaat de komende jaren door met het *K!X Works*-programma. We bieden gemeenten hiermee een programma aan dat direct toepasbaar is én ingezet kan worden op verschillende niveaus en naast andere lopende projecten. Steeds meer gemeenten zien de meerwaarde van deze kleinschalige aanpak, met de focus op duurzame plaatsing. Hebt u interesse voor uw gemeente? Neem dan contact op met **Jamal Chrifi** (j.chrifi@movisie.nl).

COLUMN NAWAL BARAKAT

'In een land in oorlog kun je je niet op de toekomst richten'

Ik ben geboren in Beiroet, Libanon, en ben moeder van twee kinderen. Ik groeide op in een prachtig land, een stukje paradijs op aarde, maar midden in de hel van een oorlog. Politieke macht en religieuze conflicten hebben de schoonheid van mijn moederland verwoest. In september 1989 ben ik met mijn kinderen voor de oorlog gevlucht, en kwam ik in Nederland terecht.

In een land in oorlog kun je je niet op de toekomst richten. In Nederland vond ik een veilige basis om mijn nieuwe, vredige bestaan op te bouwen. Door positief te blijven denken, en hoop en vertrouwen te hebben in de god-

delijk kracht, kon ik verder. Ik heb geleerd om ieder geluuksmoment bewust te beleven. Om het verleden te laten rusten en hoopvol en vol vertrouwen vooruit te denken. Dit was mijn redding. Stapsgewijs ontwikkelde ik mijn loopbaan verder, van bijstandsmoeder naar administratief medewerkster, naar balieconsulent, naar adviseur Inkomen en nu ben ik regisseur voor statushouders. We zijn tenslotte producten van onze eigen gedachten en zelfbeelden, dus wat weerhoudt ons er dan van om gedachten en zelfbeelden te creëren die ons helpen te bereiken wat wij willen? Vanuit rust en vrede kon ik met mijn gezin een veilig en voorspoedig bestaan opbouwen. Ik leef nu in harmonie met mezelf, mijn gezin en mijn omgeving.

In november 2017 heb ik de kans die de *K!X Works*-training bood met beide handen aangegrepen. Collega-trainer Siham en ik gaven gedurende zes maanden een training aan vijftien kandidaten. Dit gaf mij een energie-

boost doordat ik kon zien hoe de kandidaten zich steeds bewuster werden van hun eigen talenten. Ze hebben geleerd om met hun onzekerheden en de taalbarrière om te gaan. Tijdens de training zag ik hoe zij zelfstandig, zonder hulp van de Sociale Dienst, zijn begonnen te solliciteren naar betaald werk. Vol trots presenteerden ze tijdens de netwerkmeeting een prachtige elevatorpitch. Dit vergroot hun zelfvertrouwen. De meeste kandidaten zijn nu actief bezig met het versnellen van hun inburgering, en met een taal-werkstage om uiteindelijk betaald werk te vinden. Zij kunnen de training benutten om aan werk te komen. Vanuit zelfvertrouwen en ons netwerk kunnen zij ingangen vinden, ze leren om door te blijven gaan met zoeken ook al lukt het niet meteen.

Als regisseur voor statushouders mag ik de training nu zelfstandig geven. Yes! Alles wat ik nu doe is op elkaar afgestemd en past bij elkaar. Ik beschouw de Movisie-training als een geweldig instrument om statushouders

verder te helpen groeien in hun loopbaanontwikkeling in Nederland. Het recept van Movisie is: geloof in jezelf, heb zelfvertrouwen en denk positief. Dit recept wil ik met hart en ziel overdragen. Statushouders helpen door middel van de *K!X Works*-training vind ik erg belangrijk voor een goede doorstroming en integratie in de samenleving. Wat een mens nodig heeft om te leven is vrede, een vervuld leven, gezondheid, geluk en tevredenheid. Dit draag ik over in mijn training.

Door vluchtelingen in Nederland in de eerste plaats het gevoel te geven dat ze volledig geaccepteerd zijn zoals ze zijn, kunnen zij beter integreren in de samenleving. Ik hoop op een verbetering in de inburgeringwet en op een betere verbinding met werkgevers.

Nawal Barakat startte als co-trainer en draait nu zelfstandig als trainer in Drechtsteden het K!X Works-programma met nieuwe groepen jonge statushouders.

Wat is K!X Works?

Na het volgen van K!X Works...

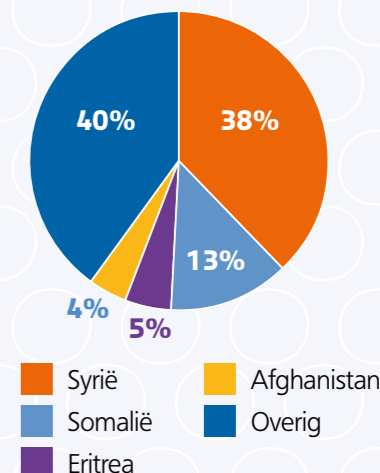

*Resultaten van de voormeting (ingevuld door 145 deelnemers) en de nameting (ingevuld door 42 deelnemers).

Hoeveel nieuwkomers hebben inmiddels meegedaan?

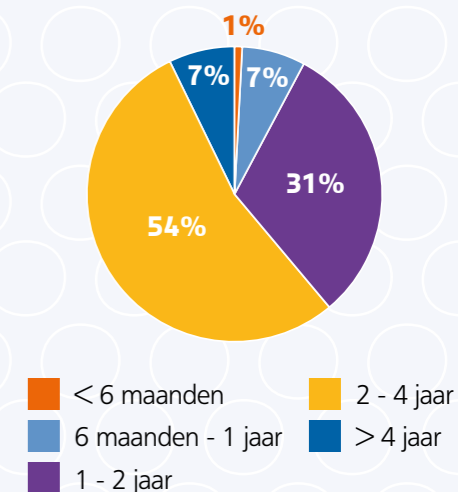
Waar komen ze vandaan?

Het K!X Works-programma is in 15 gemeenten uitgevoerd

Hoe lang wonen ze in NL?

In uw gemeente ook aan de slag met K!X Works?

Neem contact op met:
Jamal Chrifi,
projectleider K!X Works

j.chrifi@movisie.nl
www.kixworks.nl

RON RIETKERKEN, PARTICIPE DELFT

'K!X met een Delftse saus'

'Ik ben erg trots op ons resultaat. 42 van onze 43 deelnemers zijn aan het werk of studeren. Dat geeft enorm veel voldoening. Onze aanpak kost tijd, geld en veel energie, maar het levert wel wat op.'

We hebben mensen die nu bij PostNL werken, in restaurants, bij een bakker. Een Eritreese dame werkt in het Delftse Stads-Koffyhuis. En we hebben ook zeven deelnemers die zijn doorgestroomd naar TU Delft.

We hebben in Delft *K!X Works* omarmd en overgoten met een Delftse saus. In februari 2017 zijn we begonnen, de trainingen werden toen nog om de week

Na de evaluatie van de eerste groep besloten we onze eigen K!X-methode te ontwikkelen

door Movisie gegeven en de andere week vulden wij zelf in met een Delfts programma. Na de evaluatie van de eerste groep besloten we, met input van

de deelnemers, onze eigen K!X-methode te ontwikkelen, met nog meer aandacht voor maatwerk en verdieping. Het programma bestaat nu vijftien weken, een ochtend per week.

Behalve aan de toeleiding tot scholing en werk, besteden we veel aandacht aan de sociale kaart van Delft. Ik betrek mijn collega's erbij, dus dat betekent dat jongerenwerkers en sociaal werkers ook langskomen. En de Formulierenbrigade, want het blijkt voor veel nieuwkomers toch lastig om de administratie op orde te krijgen. Veel van onze deelnemers worden aan een vrijwillige buddy gekoppeld, zo bouwen we samen aan een netwerk. En door te zorgen voor een netwerk, zorgen we eigenlijk ook voor een sluitend vangnet voor de deelnemers.

Waar het geheim in zit? Toch in die menselijke touch. Dat begint al bij de intake. We proberen echt de vraag achter de vraag te achterhalen. Wat wil je? Waar liggen je interesses en wat heb je van ons nodig? Dat werkt. Ik ben er heilig van overtuigd dat deze preventieve aanpak later enorm veel kosten bespaart.'

HANS RUTTEN, GEMEENTE MAASTRICHT HEUVELLAND (CONSULENT SOCIALE ZAKEN EN TRAINER K!X WORKS)

‘Met K!X Works krijg je niet alleen de theorie, maar ook het resultaat mee!’

‘Toen de vluchtelingenstroom een aantal jaar geleden op gang kwam, waren wij, net als heel veel andere gemeenten, op zoek naar een goede manier om begeleiding te bieden. We kwamen in contact met Movisie en raakten in gesprek over K!X Works.

We dachten dat dit wel eens een goede start zou kunnen zijn. Het was voor ons heel concreet, er lag een training en we konden direct aan de slag met een groep jonge statushouders. We wilden gewoon eens

kijken wat het zou opleveren. En dat is goed bevallen!

Ik ben gestart als co-trainer naast een trainer van Movisie. Dit jaar heb ik de training voor het eerst zelf gegeven.

Het is ontzettend leuk om te zien dat de deelnemers als individuen binnenkomen en er na een aantal maanden groepsvorming

ontstaat. Mensen gaan op elkaar reageren. Het is fantastisch om met een groep jongeren te werken. Ze hebben ambities en willen studeren. Ze zijn nieuwsgierig en willen alles weten, leren en ontdekken. Ze ontwikkelen mooie en realistische plannen.’

MEER DAN EEN THEORIE

Het waardevolle aan K!X is dat het verder gaat dan alleen maar theorie. De netwerkmeeting en het bedrijfsbezoek, ze zien de dingen in de praktijk. Wat ik zo goed vind aan K!X Works is onder andere de nadruk op een aantal soft skills. Deelnemers hebben daar misschien wel eens ergens oppervlakkig aandacht aan besteed, maar met K!X ga je heel gericht trainen: iedereen gaat met een afgeronde ‘elevatorpitch’ de deur uit. Niet alleen maar met een stukje algemene kennis

over presenteren, nee, iedereen heeft een eigen pitch voorbereid en gehouden! Dat geldt ook voor netwerken. Daar is bijvoorbeeld ook wel aandacht voor in ONA (red. Oriëntatie op de Nederlandse Arbeidsmarkt), maar bij K!X worden er bedrijfsbezoeken aan gekoppeld en dat maakt het heel concreet, je gaat het gewoon doen!

MOTIVATIE

Ik vind het belangrijk om deelnemers goed te selecteren. We bekijken dan waar iemand mee bezig is. Heeft hij of zij plannen en hoe zijn ze daar mee bezig? En hoe zit het met de motivatie? Dat is nog het allerbelangrijkste! Als iemand gemotiveerd is en een redelijk taalniveau heeft, dan kan hij ver komen.

VERVOLGSTAPPEN

De meeste deelnemers hebben door de K!X Works-training vervolgstappen gezet op het gebied van een studie of werk. Ze hebben

hun netwerk kunnen verbreden en ze zijn geholpen om een gerichte keuze te maken. We hebben veel mensen een concrete vervolgstap kunnen bieden

We hebben veel mensen een concrete vervolgstap kunnen bieden en op langere termijn komen veel deelnemers uit de uitkering

en op langere termijn komen veel deelnemers uit de uitkering.

ONTWIKKELING VAN MENSEN

Mijn passie is om te werken aan de ontwikkeling van mensen. Met de K!X-

methodiek kun je gericht aan de slag en kan ik mensen verder helpen. De methodiek voorziet in een behoefte, en gaat verder dan een standaard-sollicitatietraining. Het wordt concreet gemaakt. Je krijgt niet alleen de theorie, maar ook het resultaat mee!’

Amsterdamwerkt! is een plek waar je werkervaring opdoet en je kansen op werk vergroot. Door verschillende werkplaatsen in te richten, kun je kennismaken met diverse sectoren zoals de bouw en techniek, groen en onderhoud of horeca en facilitair. Bij *Amsterdamwerkt!* helpen ze je graag bij het vinden van een betaalde baan. Een groep *K!X Works*-deelnemers kreeg een rondleiding op de werkplaats.

'We zoeken met elkaar uit wat je wilt: metaal, elektra, keuken, hout, schilderen... Je kan het allemaal proberen en kijken of je het leuk vindt. Je bent hier zes tot acht weken en je gaat pas weg als je weet wat je volgende stap is.'

Vincent Mumu, consultant en trainer gemeente Amsterdam/ Amsterdamwerkt!

'Ik zit nu na deze rondleiding te denken, misschien is kok worden iets voor mij.'

Deelnemer K!X Works

'We doen dit ter voorbereiding voor als ze gaan werken. Op tijd komen, wat vind ik nou eigenlijk precies leuk? En het is heel laagdrempelig, het is speciaal voor statushouders, waardoor ik ook denk: het is gewoon precies wat ze nodig hebben.'

Nora Bellahcen, jongerenadviseur Werk en Opleiding gemeente Amsterdam

TRAIN-DE-TRAINER K!X WORKS:

Van ijsbreker tot droombaan

Dagelijks zijn ze aan het werk, van Maastricht, Amsterdam tot Zeist, om nieuwkomers goed toe te rusten op het nieuwe leven in Nederland. Dat is geen eenvoudige klus, en elke gemeente werkt weer anders. Niet voor niets wisselen de trainers van K!X Works graag ervaringen uit: 'Hoe gaat dat in Woerden?'.

'Zip, zap, boink. Zip, zap, boink.'

De K!X Works-trainers staan in een kring en zwaaien met hun armen. 'Zzzzip.' Gelach. Projectleider Bora Avriç van Movisie had gelijk. Energizers breken het ijs. Ook bij trainers onderling. Professionals uit alle delen van het land zijn naar Utrecht gekomen voor deze train-de-trainerssessie van K!X Works. 'Bedoeld om praktische ervaringen uit wisselen, kennis te delen en natuurlijk feedback te geven op de methode', begint Avriç. 'Wat gaat er goed? Waar kan de methodiek aangepast worden? Wat zijn handige hulpmiddelen?'

Verrijk de training, dat is de vrijheid van de trainer

Met de uitwisseling zit het wel goed. Al voor aanvang van de training wordt er enthousiast gegroet, gepraat en worden telefoonnummers uitgewisseld. Het merendeel van de deelnemers heeft elkaar al bij de vorige training ontmoet. 'Jij kwam toch uit Maastricht?'

LACHSPIEREN

Nu staan de trainers lachend tegenover elkaar in een kring. Het ijs breken mag dan niet meer nodig zijn, de oefening werkt in ieder geval op de lachspieren. 'Misschien moet ik dit soort oefeningen toch ook eens vaker inzetten', vindt een deelnemer. 'Werkt echt heel goed, hoor,' weet zijn buurvrouw. 'De energie in de groep verandert er echt door.'

Trainer Grada Bocker heeft haar twijfels bij de energizers. 'Dit soort oefeningen is niet altijd handig, ik heb de deelnemers liever gefocust. Het is soms al zo onrustig.' Zij pleit er wel voor om een extra kwartiertje pauze in te lassen. 'De concentratie is na een uur vaak toch wel op. In dat kwartiertje gaan de deelnemers even naar buiten, scheppen een luchtje en komen daarna weer fris terug. En nog belangrijker, er is dan ook ruimte voor onderling contact en uitwisseling. Ze zijn toch ook elkaars netwerk.'

Verder naar het volgende deel, de beroeporiëntatie. In dit onderdeel van K!X gaat het over interesses en wat de nieuwkomers wil-

Bora Avriç met de trainers van K!X Works

len bereiken in Nederland. Zowel het schoolstelsel, de arbeidsmarkt als de Nederlandse werkcultuur komen aan bod.

Leider Avriç benadrukt dat de trainers de begeleiding vooral als leidraad moeten gebruiken, en deze zelf kunnen aanpassen, inkorten of juist verdiepen. 'Verrijk de trainingen zelf, dat is de vrijheid van de trainer. Veel zal afhangen van de samenstelling van de groep. Is het een groep die naar het hoger onderwijs wil doorstromen of juist meteen aan de slag zal gaan?'

Aan de hand van een kleine quiz kan de kennis over het complexe Nederlandse onderwijstelsel snel en eenvoudig worden getest. Een andere aanpak is om aan de

hand van stellingen over 'werkwaarden' te spreken. Met stellingen als 'Ik wil eigen baas zijn', 'Ik wil mensen helpen' of 'Ik wil met computers werken'.

Hans Rutten uit Maastricht heeft de stellingen over het onderwijs vorige week nog gebruikt. Toch blijft de taal voor veel statushouders nog een struikelblok, merkt hij. 'We moeten opletten dat het allemaal niet te talig wordt.' Instemmend geknik. Filmpjes maar ook ander lesmateriaal is snel te ingewikkeld, is de ervaring.

Zijn buurman geeft aan dat nieuwkomers vaak geen goed beeld hebben van veel beroepen en sectoren. Filmpjes op de website beroepeninbeeld.nl kunnen daarbij helpen. Jalal Oumghar uit Zeist: 'Een auto-monteur in Eritrea is toch wat anders dan een monteur in Nederland.'

Grada Brocker laat het materiaal zien dat ze graag in haar trainingen gebruikt. Handige kaartjes met een beroep erop. 'Koppelen jullie de hobby ook aan het werk? Daar begin ik altijd mee. Wat waren hun dromen tien jaar geleden? Het is goed om die dromen weer boven tafel te halen.' 'Een belangrijk uitgangspunt van K!X Works is juist ook om vanuit interesses en talenten te werken', voegt Avriç toe.

Laat mensen een hobby of beroep uitbeelden

'Laat mensen rondlopen en een hobby of beroep uitbeelden.' Een deelnemer uit Zeist vertelt hoe hij graag Hints speelt met zijn deelnemers. Juist door dit soort spelletjes

Ook rond het thema 'arbeidsoriëntatie' kan met oefeningen worden gewerkt, gaat hij verder.

blijft de energie in de groep, en het zorgt ook voor teambuilding.

Trainer Jalal Oumghar van gemeente Zeist mag graag de online tool Kahoot! gebruiken. Een handig instrument om in quizvorm de kennis van een groep te toetsen. De deelnemers kunnen met hun smartphone inloggen en vragen beantwoorden. In Zeist worden met Kahoot! wekelijks nieuwe woorden geoefend. 'Aan het eind van elke training schrijven we de moeilijke woorden van die week op, vervolgens moeten de deelnemers de betekenis opzoeken, zodat ze in de quiz het juiste antwoord weten.' Oumghar is enthousiast. 'Winnen is altijd leuk. Ik zorg voor een klein cadeautje voor de winnaar.'

TIJD

Een terugkerend onderwerp tijdens deze bijeenkomst is het gebrek aan tijd. Zeker bij het onderdeel beroepenoriëntatie worstelen veel trainers daarmee. Er is zoveel te bespreken en uit te leggen. Murtadha Awad van gemeente Woerden: 'Ik vind K!X Works nuttig en goed, maar ik zou de methodiek graag inbedden in een langer programma en bij voorkeur aparte groepen maken voor hoog- en lageropgeleiden. De verschillen binnen de groep zijn nu soms zo groot.'

Avriç adviseert de deelnemers daarom ook om juist bij dit onderdeel keuzes te maken. 'Kies een onderwerp uit, en focus daarop. Je kunt simpelweg niet alles behandelen. We zien ook steeds vaker dat gemeenten K!X aanvullen of uitbreiden met behulp van hun regionale partners.'

Wat werkt wel en wat niet?

Wat werkt bij de bevordering van arbeidsparticipatie statushouders? Zet in op werk en doe dat slim: combineer trajecten van werken en leren. Dit is een van de aanbevelingen uit het nieuwe dossier 'Wat werkt bij de bevordering van arbeidsparticipatie statushouders?'.

Gemeenten krijgen weer een grotere regierol bij de bevordering van de arbeidsparticipatie van statushouders. Het is daarom belangrijk dat beleidsprofessionals inzicht krijgen in de werkzame elementen daarbij. Deze zijn nu handzaam gebundeld in het nieuwe Wat werkt bij-dossier van Kennisplatform Integratie & Samenleving waarvoor de onderzoekers

een uitgebreide literatuur-research deden. De aanbevelingen zijn onder vijf onderwerpen te vatten (zie hiernaast). 'Het meest belangrijk is dat die beoogde maat-

regelen in samenhang gebeuren, met een geïntegreerde aanpak', stelt Movisie-onderzoeker Thijs van den Enden. Hij geeft een voorbeeld. 'Een statushouder heeft overdag taallessen maar er wordt een baan voor hem gevonden waardoor hij moet stoppen met deze taallessen. Fijn die baan, maar het stagneert zijn taalontwikkeling. Of zoals ook weleens gebeurt, stelt hij, 'dat iemand een opleiding doet maar uitvalt door psychische

problemen. Hetgeen niet verwonderlijk is want nogal wat statushouders kampen met traumatische ervaringen door hun verleden als vluchteling.' Zorg voor een aanpak in

samenhang. En zorg voor een begeleider die overzicht houdt over de verschillende aspecten die een rol spelen bij de arbeidsparticipatie van statushouders. Van den Enden: 'Er zijn nu veel instanties bij betrokken, de aanpak is vaak verkokerd.'

De adviezen uit het Wat werkt bij-dossier omvatten de volgende vijf onderwerpen:

1 TAALVAARDIGHEID

- Combineer taalonderwijs met het opdoen van werkervaring

2 OPLEIDING, KENNIS EN (WERKNEMERS)VAARDIGHEDEN

- Combineer trajecten van werken en leren
- Gebruik expertpanels, competentietesten of assessments om de kennis en vaardigheden sneller en adequater in kaart te

brengen. Betrek werkgevers in de ontwikkeling en het gebruik van deze tools

3 SOCIAAL NETWERK

- Zet een mentor, maatje of coach in
- Train de statushouders gericht op presentatie en zoekgedrag

4 GEZONDHEID EN FINANCIËLE PROBLEMATIEK

- Wees alert op deze problemen
- Bekijk per individu de behoeften en wensen, zoals verbetering van kennis en vaardigheden, uitbreiding van het sociale netwerk of het versterken van het zelfvertrouwen

5 BEMIDDELING WERKGEVER

- Zorg voor een bemiddelaar die regelmatig contact heeft met de werkgever en de werkzoekende voor juiste matching

Zorg voor een aanpak in samenhang

Het Wat werkt bij-dossier

Het dossier met alle verdiepende informatie vindt u op: movisie.nl/arbeidsparticipatie-statushouders. In het najaar van 2018 verschijnt een aanvullend instrument: een verbetertool met praktische tips voor professionals en vrijwilligers. Hoe breng je bijvoorbeeld de belastbaarheid van statushouders in kaart? Waar moeten jobcoaches of andere begeleiders op letten in hun contact met werkgevers? En hoe kun je snel posttraumatische klachten bij statushouders herkennen?

K!X-toppers: *they did it!*

EEN GREEP UIT DE GROEPEN DIE DE AFGELOPEN DRIE JAAR DEELNAMEN AAN K!X WORKS

Statushouders sneller op de arbeidsmarkt

Veel statushouders hebben grote moeite om aan het werk te komen, blijkt uit de SER-signalering *Vluchtelingen en werk: een nieuwe tussenbalans*. Niet dat er geen goede initiatieven zijn, maar voor een effectieve arbeidstoeleiding is meer nodig.

Werk is dé manier voor statushouders om een plek te vinden in Nederland. Daarover is iedereen het eens. Maar in de praktijk is dit nog niet zo eenvoudig. Volgens het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) had niet meer dan 11 procent van de asielzoekers die in 2014 een verblijfsvergunning kregen, tweeënhalf jaar later betaald werk. In de signalering *Vluchtelingen en werk: een nieuwe tussenbalans* heeft de Sociaal-Economische Raad (SER) een aantal goede praktijkvoorbeelden op een rij gezet. 'Hoopvol is dat de afgelopen tijd kansrijke initiatieven zijn ontwikkeld. Tegelijkertijd hebben deze vaak nog een te kleinschalig en versnipperd karakter', zegt Isabel Coenen, die namens de FNV betrokken was bij het opstellen van de signalering. 'Grosso modo geldt dat alle betrokkenen nog te veel denken vanuit structuren en instituties – en niet vanuit de behoeften van statushouders en werkgevers', vult werkgroep lid Rob Slagmolen van VNO-NCW en MKB-Nederland aan.

SUCCESSFACTOREN

Uit de praktijkvoorbeelden destilleert de SER de succesfactoren. Denk aan een vroegtijdige en uitgebreide intake, een actieve benadering van werkgevers en langdurige en intensieve begeleiding. Van belang is dat de integratie van statushouders al op dag één begint. Interventie van de gemeente laat echter vaak enige tijd op zich wachten, omdat statushouders worden opgevangen op een centrale, vaak ver weg gelegen

locatie. Een andere organisatie van de opvang – in de regio van de gemeente die verantwoordelijk is voor de participatie – betekent belangrijke tijdswinst, aldus de SER.

GEZAMENLIJKE VERANTWOORDELIJKHEID

De SER benadrukt dat de arbeidsintegratie van statushouders een gezamenlijke verantwoordelijkheid is van de rijksoverheid, gemeenten, onderwijs, maatschappelijke organisaties en sociale partners. Werkgevers kunnen een belangrijke rol spelen door werkervaringsplaatsen en stages aan te bieden. Bedrijven moeten dan wel sneller en gemakkelijker aan geschikte werknemers onder de statushouders kunnen komen, vindt Slagmolen. 'Het proces van screening en matching hapert. Een aanzienlijk deel van de gemeenten heeft onvoldoende zicht op wat de mensen kennen, kunnen en willen. Daardoor bestaat het risico dat bedrijven afhaken.'

Draagvlak op de werkvloer is een andere voorwaarde. Coenen: 'Het zou mooi zijn als we statushouders konden koppelen aan FNV-kaderleden, die hun meer kunnen vertellen over Nederlandse bedrijven en de inhoud van het werk. Andersom komen de kaderleden zo in contact met statushouders.'

*Dit is een verkorte versie van het artikel *Statushouders sneller op de arbeidsmarkt* dat eerder verscheen in SER-magazine juni 2018.*

Vluchtelingenvrouwen en werk: 'Kijk naar de mogelijkheden!'

In april dit jaar kwamen professionals uit het hele land naar de kennisuitwisseling 'Ook vluchtelingenvrouwen op weg naar werk' van Movisie en de Refugee Academy (VU).

Inge Razenberg van het Verwey-Jonker Instituut presenteerde de resultaten van haar onderzoek 'Mind the Gap' van Kennisplatform Integratie & Samenleving naar de arbeidsparticipatie van vluchtelingenvrouwen. Tussen 2014 en 2017 zijn 51.500 vrouwelijke asielzoekers naar Nederland gekomen, 37 procent van de totale groep. In 2016 en 2017 was de meerderheid van de vrouwen nareiziger. Razenberg benadrukte dat de vluchtelingenvrouwen geen homogene groep zijn, maar dat er wel genderspecifieke belemmeringen zijn die ervoor zorgen dat ze moeilijk hun weg vinden op de arbeidsmarkt. 'Zo komen deze vrouwen vaak uit meer traditionele rolpatronen waar het logisch is dat de man werkt en de vrouw thuisblijft. Ze hebben vaak ook minder werkervaring.' Ook het gebrek aan een netwerk, zeker voor de nareizigers, helpt niet. Daarnaast zijn er ook obstakels in het beleid.

'Het systeem van arbeidstoeleiding heeft voorkeur voor mannen', stelt Razenberg. Alle middelen worden op hem gezet. Wanneer het gezin geen uitkering meer nodig heeft, is de kans groot dat vrouwen uit beeld verdwijnen.' Volgens de onderzoeker krijgen vrouwen hierdoor niet dezelfde informatie en niet dezelfde kansen als de man. 'Het besef dat de vluchtelingenvrouwen aandacht verdienen, groeit in Nederland', stelt Razenberg. 'Steeds meer initiatieven richten zich specifiek op vrouwen. Een aantal aanbevelingen uit het veld: met de inzet van rolmodellen, het betrekken van de partner en het investeren in de talenten van de vrouwen kan de positie van de vrouwen worden verbeterd'. Meer weten? www.movisie.nl/artikel/vluchtelingenvrouwen-werk-kijk-naar-mogelijkheden

INBURGERING OP DE SCHOP

Het inburgeringsbeleid gaat op de schop. Het doel is dat nieuwkomers meteen aan het werk gaan en ondertussen de taal leren. De werkwijze rond inburgeringscursussen wordt anders dan nu. Gemeenten gaan voor alle inburgeraars een individueel inburgeringsplan maken. Ook wordt het leenstelsel afgeschaft waarmee nieuwkomers nu nog hun inburgeringscursus inkopen. Daarvoor gebruiken zij het geld dat momenteel als lening aan de inburgeraars zelf wordt uitgekeerd. Nieuwkomers krijgen vervolgens, als onderdeel van hun persoonlijke Plan Inburgering en Participatie (PIP), van de gemeente een aanbod voor een inburgeringstraject. Meer info: www.rijksoverheid.nl

TOEN GEVLUCHT: HOE IS HET NU?

De komst van vluchtelingen heeft in de afgelopen jaren voor uitdagingen gezorgd. Voor de samenleving als geheel, voor de overheid, maatschappelijke organisaties en voor de vluchtelingen zelf. Het is echter niet de eerste keer dat Nederland geconfronteerd wordt met grote aantallen vluchtelingen. Welke lessen kunnen we trekken uit ervaringen van het verleden?

Kennisplatform Integratie & Samenleving (KIS) sprak met Nederlanders die voor het jaar 2000 naar Nederland zijn gevlucht. Hoe hebben zij een plek verworven binnen de

Nederlandse samenleving? Welke factoren vormden een belemmering en wat heeft hen juist op weg geholpen? Ook vroeg KIS hen om recente vluchtelingen, overheden en organisaties advies te geven. Alle ervaringen en adviezen zijn gebundeld tot zogenaamde lessen die we presenteerden in een rapport. Deze lessen dienen ter ondersteuning van nieuwkomers, maar zijn er ook op gericht om de overheid, maatschappelijke organisaties en de samenleving als geheel te ondersteunen om deze mensen op weg te helpen. Meer over het rapport: www.kis.nl/publicatie/toen-gevlucht-hoe-het-nu

COLOFON

© **Movisie**, Utrecht. September 2018, nummer 3

Redactie: Eveline Versluis, Joline Verloove en Sifra van der Kolk, Movisie

Editorial: Mariëtte Hamer, voorzitter van de Sociaal Economische Raad (SER)

Projectleider KIX Works: Jamal Chrifi

Eindredactie: Annemarie van den Berg Tekst i.s.m. communicatie Movisie

Vormgeving: Pien Grafisch Gezien

Teksten: Eveline Versluis, Sifra van der Kolk, Joline Verloove, Olaf Stomp, Dorine van Kesteren, Jessica Maas

Fotografie: Joyce de Vries, Mladen Pikulic

Illustraties: Pien Grafisch Gezien & 123RF

Met dank aan: SER, gemeente Maastricht, gemeente Delft, Amsterdamwerkt!, gemeente Drechtsteden, Verwey-Jonker Instituut

Vragen over KIX Works of het magazine: kix@movisie.nl
Volg Movisie op Twitter via @movisie

Movisie, Postbus 19129, 3501 DC Utrecht
Catharijnesingel 47, 3511 GC Utrecht
T 030 789 20 00

Dit magazine is tot stand gekomen met financiering van het Asiel, Migratie en Integratiefonds (AMIF) en een financiële bijdrage van Kennisplatform Integratie & Samenleving.

Movisie is het landelijk kennisinstituut en adviesbureau voor het sociaal domein. Wij werken aan een samenleving met veerkracht waarin burgers zoveel mogelijk zelfredzaam zijn. Onze 150 experts ontwikkelen, verzamelen en verspreiden toepasbare kennis en oplossingen voor sociale vraagstukken.

Meer informatie: movisie.nl of kixworks.nl

kennis en aanpak van sociale vraagstukken

'DE WEGEN ZIJN LEKKER GLAD'

Spring maar achterop bij mij

Je kunt er niet om heen: in Nederland is de fiets hét vervoersmiddel om snel en gemakkelijk ergens te komen. Hoe is het om op de fiets mee te doen in het Nederlandse verkeer?

Vier nieuwkomers vertellen.

HIBA (20): Ik zag dat iedereen in Nederland een fiets had, dus ik wilde er ook graag één. In het AZC heb ik geleerd om te fietsen. Ik vind het verkeer in Nederland erg goed, je kunt veilig de straat oversteken. Door te fietsen bespaar ik tijd, maar ik vind het vooral heel belangrijk dat fietsen milieuvriendelijk is. In het begin vond ik het wel moeilijk, ik had moeite om te stoppen bij bijvoorbeeld verkeerslichten en ik ben een paar keer op de grond gevallen. Gelukkig kan ik nu heel goed fietsen.

MOHAMMAD (21): In Nederland zijn er verschillende wegen voor verschillende voertuigen. Dat vind ik geweldig! Als ik naar school of een afspraak ga, pak ik de fiets: Dat bespaart mij tijd. Alleen als het gaat regenen of waaien lijkt fietsen mij moeilijker.

DENAI (18): De verkeersregels in Nederland zijn hetzelfde als in Eritrea, dat maakt het gemakkelijk. Het verkeer is hier wel veel georganiseerder, je moet bij een fietsverkeerslicht bijvoorbeeld een knop indrukken voor het groen wordt. Ik vind het fijn dat je in Nederland zo goed muziek kan luisteren op de fiets. De wegen en fietspaden zijn lekker glad, dus je glijdt over de weg. In Eritrea heb je vooral zandwegen met veel kuilen, dus dan schud je de hele tijd op en neer als je fietst.

MOHAMAD (20): Ik leerde fietsen van mijn vader toen ik op de basisschool zat. Fietsen in Nederland vind ik veilig en leuk. Het is fijn dat mensen de verkeersregels respecteren. De eerste keer dat ik in Nederland met de fiets de weg op ging, riepen mensen naar mij: 'Andere kant!' Eerst snapte ik niet wat ze bedoelden, maar uiteindelijk wist ik dat ik aan de verkeerde kant van de weg reed.